

אחרי כל תוקף הדבריהם שקדמו בפרקים האחרונים על מצב הדין בראש השנה עדיין יש מקום והכרח של הכנה מעשית ליום הדין. איתא בחז"ל: "מהו אתי אשר אחי" — כשם שאתה הוה עמי כך אני הוה עמך; אם פותחין את ידיהן ועושין צדקה אף אני אפתח את ידי שנא' יפתח לך ה' את אוצרו הטוב. ואם אינן פותחין את ידיהן מה כתוב שם הן יעצור במים ויבשרו" (מובא ברמב"ן - שמות ג, יג). הרי ממש "ה' צלך על יד ימינך — אדם מראה אצבע, מראים לו אצבע; אדם מראה יד, מראים לו יד" ! זהו כלל גדול בהנהגת הקב"ה עמנו: כל ההנהגה העליונה תלויה במעשים שלנו ! וכן הוא בדין:

"אמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו שנא' נושא עון ועובר על פשע — למי נושא עון, למי שעובר על פשע" (ר"ה יו, ע"א).

רש"י: "המעביר על מידותיו שאינו מדקדק למדוד מדה למצערין אותו ומניח מדותיו והולך לו כמו אין מעבירין על המצוות, אין מעבירין על האופלין — מניחן והולך לו. מעבירין לו על כל פשעיו — אין מדת הדין מדקדקת אחריהן אלא מנחתן והולכת" *.

זהו פתח תקוה נכבד מאד לקראת יום הדין, כי מה נעשה עם רוב פשעינו אם ידקדקו עמנו בדין ! וגילו לנו חז"ל כי גם זה תלוי בהתנהגות שלנו. כי מתנהגים עמנו בדין כפי שאנחנו מתנהגים עם אחרים: אם אנחנו מעבירים על מידותינו ואיננו מדקדקים עם בני אדם שציערו אותנו — לא ידקדקו גם עמנו בדין ! זה מחייב זהירות עצומה במידות דווקא בהכנה ליום הדין ובימי הדין

עצמם. יש לנו להתלמד בזהירות מכעס וקפיצא בימים אלה. אם אנחנו אומרים "כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון", גם האדם האומר זאת צריך להיות סלחן ומחלן !

הרי עצם הדין מחייב חיזוק עצום במידות טובות. ולא די בזה: גם קבלת מלכות שמים מחייבת מידות ! וכך אמרו חז"ל בספרי פ' וזאת הברכה:

"ויהי בישראל מלך — כשישראל שוין בעצה אחת מלמטה שמו הגדול משתבח מלמעלה שנא' ויהי בישראל מלך, אימתי ? בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל. יחד שבטי ישראל כשהן עשוין אגודה אחת ולא כשהם עשוין אגודות אגודות, וכן הוא אומר הבונה בשמים עליותיו ואגודתו על ארץ יסדה. רשב"י אומר משל לאדם שהביא שתי ספינות וקשרן בהוגנין (ברזל שתוחבין בקרקע הים) ובעשתות (חתיכת ברזל) והעמיד ובנה עליהן פלטרין; כל זמן שהספינות קשורות פלטרין קיימין, פרשו הספינות אין פלטרין קיימין. כך כשישראל עושין רצונו של מקום — ואגודתו על ארץ יסדה".

הרי אין מלך בלא עם, ואין עם בלי אחדות, ואי אפשר לגשת ל"יום מלכנו" כשיש פירוד לבבות בינינו. זה מטיל עלינו חיוב גורא להתחזק באהבת הבריות ורדיפת שלום לקראת יום הדין.

מובא בספרים ובסידורים בשם האריז"ל, שיש לקבל על עצמו מצות ואהבת לרעך כמוך לפני כל תפילות שחרית, כי אם אין לאדם אהבת הבריות, אין תפילתו עולה לרצון לפני הבורא. ומובא גם כן בספרים מנהג שישראל נוהגים באמרום "נקדש את שמך בעולם" לפני הקדושה שפונים אנה ואנה, והטעם לזה, כי המלאכים בשמי מרום מקדישים את הקב"ה ויש שלום ואחדות ביניהם; כשאנחנו רוצים לקדש שמו ית' בעולם כשם שמקדישים אותו בשמי מרום, צריך גם בינינו לשרת שלום ואחדות. לכן אנו פונים לפני הקדושה לכל צד כדי לבדוק אם אמנם אנו אוהבים את כל הנמצאים אתנו יחד בבית הכנסת. אם כך בכל תפילה ובכל קדושה — ב"ה עאכ"פ.

הרי מידות טובות אינן רק פתח תקוה בשבילנו לזכות בדין — גם קבלת מלכות שמים לא תתכן בלעדיהן. הרי הכרח כפול להתאמץ בחדש אלול להתנהג בכל מידה טובה ולרחק הכעס והקפיצא, השגאה והקנאה בתכלית הריחוק, ומן הראוי שנקבל על עצמנו לפני תפילת שחרית אהבת הבריות ולהיות מעבירים על מידותינו.

בכל הענינים המעשיים הדרושים לנו בימי הרצון ייתכן שאין חדש אלול הזמן להתלמדות כמו שאנו רגילים בכל עניני העבודה. ההתלמדות היא זרענו בכל השנה, אך באלול הימים מכריחים כל כך ההתנהגות במידות טובות שהזהירות בזה צריכה להתפשט על כל היום ועל כל מצב. אטו מילתא זוטרתא היא שאנו הולכים לקראת יום הדין הנורא !